

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله لا يفرح عن علمه شيء في الارض ولا في السماء والصلوة
على سيدنا وبنينا محمد المصطفى وعلى الواسينهم نجوم الهدى
وبعد معلوم اوله ضوء بهر كيفيتك عبارتند که انی کورمک بر غیری
شبتک کور مسنه موقوف اولمیه و ضوء ایک قسمی که زیر اگر لذاته
مضی اولان شبتک حاصل اولان شبتک حاصل اولور سه اکا صوره
و اگر لغیر مضی اولان شبتک حاصل اولور سه اکا صوره ثانی تسمیه
مثلا وقت صبح کاذبه کره بخارده ظاهر اولان ضوء و ضوء اول تسمیه
اول نور زیر اشمس در و بوقت روی زمینده نمایا اولان ضوء
ضوء ثانی تسمیه اول نور زیر اشمس در کلده بلکه ضیاء شمس الیه
مستضی اولان بخار مذکور در منعکس و منکسر زیر اشعاع بر کثیفه
واصل اولوب اندر منعکس اولسه و منعکس اولان شعاع دخی بر غیری
کثیفه واصل اولسه ایکجی دفعه ده اولکندن ضعیف شعاع ظاهر اولور
و علی هذا القیاس کثیفه منعکس اولان راق مبداء در بید اولد
ضعیف اولان راق معلوم اولوب ظلمت حادث اولور و ظلمت بر شبتک
عدم استضاء شبتک عبارتند که انک استضاءت شانده اوله
بر ظل ضوء ثانی قبیلندن در و شده و ضعفه قابل در و مقیاس
اول شخص در عبارتند که سطح افق اوزرینه زوایای قائمه اوزره

منسوب

منسوب اوله سطح اوزرینه استقامت اوزره منصوب اولان اغاج
کبی یا خود سطح افق اوزره قائم اولان سطح اوزرینه قائم اولد
قائیدن میخ کبی پس اول افق اوزرینه قائم و ثانی افقه موازی اولور
و ظل مقیاسک اصلندن خیفوب مقیاس اوزرینه قائم اولد و غی
سطح الیه دائره ارتفاعک سطحی مابیننده فصل مشترک در زیر دائره
ارتفاع شمس و مقیاسه او غرابوب مقیاس قائم اولد و غی سطحی
قطع ایدر و مقیاس قائم اولان سطح الیه مرکز شمس حقا خطک
تقاطع آیند و کی نقطه به طرف ظل تسمیه اولور زیر فی الحقیقه
مقیاسک طرفک ظل ایدر و راس مقیاس الیه طرف ظل مابیننده واقع
اولان خطه قطر ظل تسمیه اولور امدی هر شخصک ارتفاعک و ظلندن
و قطر ظلندن بر منکس حاصل اولور که ظل الیه مقیاس مابیننده اولان
زاویه قائمه در و هر قوس ارتفاع که ظل انک سببی الیه حاصل اولد که
قوس ظل تسمیه اولور زیر ارتفاع طقس اولد غی صورنده هر ارتفاعک
بر ظل وارد اگر مقیاس افقه موازی اولور سه اکا خطه جیب ارتفاعه
موازی اولور که ظل اول تسمیه اولور زیر اوقت طلوع شمس در
حادث اولد با شلار و معکوس و منکوس دخی دیر لر زیر ابلان
اشاعی در و متنصب دخی دیر لر زیر مقیاس شمس فارشونصب
اولمدر و اگر مقیاس سطح افق اوزرینه منصوب اولور سه حادث
اولان خطه عام ارتفاعک جیبینه موازی و اکا ظل ثانی و ظل مستوی

اول نور

معرفت اوقات استعمال اولان بوظل و اعمال نجومیه استعمال اولان
 ظل اولدورودخی معلوم اوله که مذکور اولان ایکی ظلک برینک بدایتی
 اخراک نمائید و برینک نهائی اخراک بدایتی در شمس افق اوزرند
 اولدقه اولک بدایتی ثانیست نمائید و هر تفرع اولدقه اول فراید
 و ثانی متناقض اولور و سمت راسته کلدکه اولک نهائی و ثانیست
 بدایتی اولور پس معلوم اولدیکه هر ارتفاع ظل اولی تمام ارتفاع
 ظل ثانی سنه مساوی اولور ثمن دور یعنی فرق بش در جدار ارتفاع
 ظل اول و ظل ثانی برابراولور و اگر ظل خط مشرق و مغربه منطبق
 اولسا اول وقت اولان ارتفاع الارتفاع الذی لاسمت له اولور و اگر
 خط نصف النهار منطبق اولسه شمس دائرة نصف النهار اولور
 و دخی معلوم اوله که مقیاس کونه اخراک ایل اعتبار اولور ایسه ظل دخی
 اول جزا ایل اعتبار اولور لکن عادت بویلجاری اولدیکه ظل اولک
 مقیاسین بفصل الشمس جز اعتبار ایدوب ظلین ظل سینی تسویه
 ایندیلر و بعضی بر در جدار اعتبار ایندیلر و ظل ثانیست مقیاسین
 کاهی اون ایکی قسم اعتبار ایدوب ظلین ظل اصابع دیدیلر زیر بار
 کسنه بر شینک مقدارین بکمر ایتسه اکثر بقا در ش ایل اولج و بر
 قارش اون ایکی اصبع اعتبار اولور و کاهی بدی و کاهی الی یجوز
 قسم اعتبار ایدوب ظلین ظل اقدام دیرلر بر اقل شخص
 قائم بدی یا الی یجوز قدم اعتبار اولور و بر کسنه بر شینک ظل کندی

مثله

مثله اولدوغن بکمر ایتسه اولکند و قاصتی ایل اعتبار ایدوب
 بعده ایاهی ایل اولج و دخی معلوم اوله که شمس غایت ارتفاعی اگر
 معدل دن قطب ظاهر خمشد ایتسه درجه شمس میل و تمام
 عرض بلد مجموع قدر اولور و اگر قطب خفی طرفنده ایتسه تمام عرض بلد
 میل موجود اوزرینه زیاده مقدار ی اولور پس بلاد شمالیه
 طول ظلال ظل رأس الجدی در زیر بونک ارتفاعی اقصر ارتفاع
 پس ظل طول اظلال اولور و اقصر اظلال ظل رأس السطح اندر زیر
 بونک ارتفاعی طول ارتفاع اندر پس ظلی اقصر اظلال اولور و نقطه
 اعتدال لک ظلری متوسط در زیر ارتفاعی متوسط در یو
 کلام ذات ظل واحد اولان مکان شمالیه ده در مساکن ذی ظلال
 و بلاد جنوبیه بوقایس ایل معلوم اولور و دخی معلوم اوله که
 مرکز شمس یعنی مدار ندک بر خط جنوب رأس مقیاسه مرور
 ایتسه و بو خطی طوغر و سنه اخراج ایتسک اول مدارک نظیر منتهی
 اولور زیر رأس مقیاس مرکز عالم بریند و اگر خط مذکور دورین
 تمام ایتسه اندک کنند ایکی شکل مخروطی حاصل اولور که با شری
 مقیاسک باشی و قاعده لری مدار مذکور سهر لری محور عالم اول
 مخروط که شمس طرفنده اولوب بسطنده شعاع اوله اکا مخروط ظل
 شمیه اولور بو مقدمات معلوم اولدیه خط نصف النهارک
 بیاننه شروع و کیفیت رسمین بیان ایدله لم والله مستهل الامور
 والله اعلم بذات الصدق

معلوم اوله که خط نصف النهار استخراجه طریق چو قدر نته که
 ربع منقطع حقیقه معموله رساله مزده تحدید جهات باینده یکی طریق
 بیان اولندی لکن مشهور و معقول علیه طریق دایره هندیه در بود اتره
 نک فائده سی چو قدر نته که محله معلوم اولور هندیه تسمیه
 اولند و غنک و جهنم اختلاف اندیلر بعضیلر دیدیلر که بود
 ایله اول داخل معلوم اولور ظله سواد اولد و غنک هندیه تسمیه و
 و بعضیلر دیدیلر که بود اتره بی اول وضع و اختراع ایدیلر حکما هند
 اولدینچون تسمیه اولندی اولاجاره استخراج افق موازی موزون
 سطحی محتاجه طریق تحصیل بود که بر سطح مسطریه نک اتره سین
 بر موصعه قیوب اتره سین حرکت ایدیلر مدین مسطریه بی چوپره
 و نظر ایدیلر که مسطریه نک سطحی ایله ارض نک سطحی مابینده اصلا
 شعاع کور و نمیه بعده کونیا دیدیلر که الت ایله که شکلی بود روز
 ایدیلر طریق بود که کونیا نک قاعده سن اول موضع اوزرینه وضع
 ایدوب دوندره لر دورین تمام ایدیلر اگر شاقول باغلا دقلری
 ایچکزالت مذکوره نک عمود ندن بر طرفه میل اتره سن معلوم اولور
 اول سطح مستوی اولمشدر والا ایجاغین و یوکسکیں اصلاح ایدیلر
 نیه وزن ایدیلر شاقول کونیا نک بتون دورنده عمود دن
 بر طرفه میل اتمیه بوقت معلوم اولور که سطح مستوی اولمشدر
 زیر محله مقرر در که انقال بالطبع مرکز طالع اولوب دایره افق اوزرینه

عمود بر خط اوزرینه واقع اولور بومثلند عمودی افق اوزرینه
 اول زمان عمود اولور که شاقول باغلیان ایست عمود مذکور اوزرینه
 منطبق اوله تسویه سطحه سلم طریق بود و بعضیلر دیدیلر که
 سطح مذکور که مستوی اولد غنک استعمال بوطریق ایله در که اگر اول
 سطح اوزرینه صوبه کسکه هر طرفه جریانه ایدیه یا خود زینتی یا
 بند قوسک بر پرده قرار اتمیه روی زمین تسویه ده چندان
 بوطریق مفید دکلر مکرار ارض اوزرینه بر هر مر یا تخمه قیوب و
 دور و غین بلمک ایچون استعمال اولنه امدی سطح مستوی اولدیلر
 صکره برداشن رسم ایدیلر لکن سطحی بر بر مقیاری ایچرو
 واقع اوله که تا مدخل و مخرج ظل بر خوش معلوم اوله بعده بر جسم
 ثقیل دن بر جسم مخروطی پیدا ایدیلر یا خود اغاچه یا یوب قاعده
 دلوب ایچنه قورشون اقبیه لر تا اغلیله بر خوش ثابت اولوب از
 زحمت ایله مقصود حاصل اوله زیر اجسم مخروطینک سهمی مرکز
 دایره اوزرینه عمود اولد قده مخروطینک استقامت اوزره منصوب
 اولدوغی معلوم اولور و استقامت اوزرینه نصبه طریق بود که
 مخروطینک قاعده مقیاسی بر کاری فتح ایدوب رسم اولنه
 دایره نک مرکز اوزرینه بر کوچک دایره رسم ایدیلر و مخروطی
 بود اتره اوزرینه وضع ایدیلر سطحی استقامت اوزره منصوب
 اولوب سهمی افق اوزرینه عمود اولور و بعضیلر استقامت مقیاسی

تلفیظ مختص
 درین ایچو

دورت نصف قطر جفا
محیط دائره ی صحیح

استقام ایچون دیدیلر که مرکز دایره دورت ربع ایده لر پس
دورت مثلث حاصل اولور برضلعی راس مقیاسدن فرض
اولنا خط مستقیم که نصف قطر محیط الیه ایندوکی نقطه انتهائی
اوله که بو خط قطر ظاهر و برضلعی سهم مخروجه کی مثلث اربعه مابیند
فضل مشترک و بری نصف قطر در سهم الیه نصف قطر احاطه ایندو
زاویه مثلثات اربعه تک جمله سنده قائمه اولق لازمدر اگر سهم استقامت
اوزره منصوب اولسد بوزاویه لر مختلف اولق لازم کلور زیوا
سهم مستقیم و افق اوزرینه عمود اولسد مدخل و مخرج ظل مختلف
اولوب مقصود حاصل اولماز مگر سهم مکعبی عوجا حی خط نصف النهار
اوزرینه اوله بوضوئیه مختلف اولماز خط نصف النهار ایسه حال
متعین دکلدر مختلف اولدغنی و جهی ظاهر در آمدی زوایای
مذکوره قائمه اولدوغنی بلکه مراد اینسک پای برکاری قطر ظل الیه
محیط تقاطع ایندوکی نقطه اوزره وضع ایدوب و برکاری فتح ایده
تا طرف اخری راس مقیاس اوزرینه واقع اوله برکارک فتحین بین
ایتمدن مثلث باقیه تک قطر ظلی بربر اولجه پس هر جمله فتح
برکاره موافق اولور سه زوایای مذکوره قائمه اولدوغنی مقیاس اولور که
سهم مقیاس افق اوزرینه عمود اولمشدر وعادت بویه جاری اولدو
قائم مقیاس ربع قطر مقداری اوله لکن اولی اولدو که قائم مقیاس
اول مقدار اوله که ظل شمسه غایت ارتفاعی وقتیه قریب نصف قطر

از اوله

از اوله سابقا معلوم اولدو که شمسه ارتفاعی فرق بشد ربع اولدو
هر شخصک ظلی قائمده مساوی اولور پس اگر قامت مقیاس نصف
قطر مقداری اولسد جائزدر که ظل دایره ایندوکی کرمیه ربع
قطر دن ناقص اولسد جائزدر که ظل دایره نک ایچندو خفیه ربع
قطر اولدو جائزدر که دایره ایندوکی کرمیه بیانی بودر که ظل
جدولین استقر الیه معلوم اولمشدر که اگر شمسه ارتفاعی
او درجه دقیقه اولسد مقیاسک ظل مستویسی ایکی مثلجه
اولور و کتب عمده محققه که اگر میل درجه شمس تمام عرض بلد اولدو
زیاده فلنسه اگر میل شمالی ایسه و نقصا فلنسه اگر میل جنوبی
ایسه غایت ارتفاع شمس حاصل اولور و اگر درجه شمسه میلی
اولماز ایسه غایت ارتفاعی تمام عرض بلد مقداری اولور پس غایت
ارتفاعه بروج شمالیه ده اولدو اکثر بلاد شمالیه ده ظل اشخاص
ایک مثلجه اولق احتمالی یوقدر لکن بروج جنوبیه ده اولدو شمسه
غایت ارتفاعی وقتیه کاه اولور که ظل اشخاص ایکی مثلجه اولور
مثلا عرض بلد **او درجه** دقیقه اولسد تمام عرض بلد **مط** درجه **م**
دقیقه اولور اول جدید میلی که میل کلی در تمام عرض بلد دن اخراج
اینسک اول جدید غایت ارتفاعی **او درجه** دقیقه اولور
پس بوجزده شمس اول جدید اولدو مقدار ربع قطر دایره
اولان مقیاسک ظلی دایره دن ایچر و کیر من پس جمع افاقه

او

م

او

مط غ

۶۱

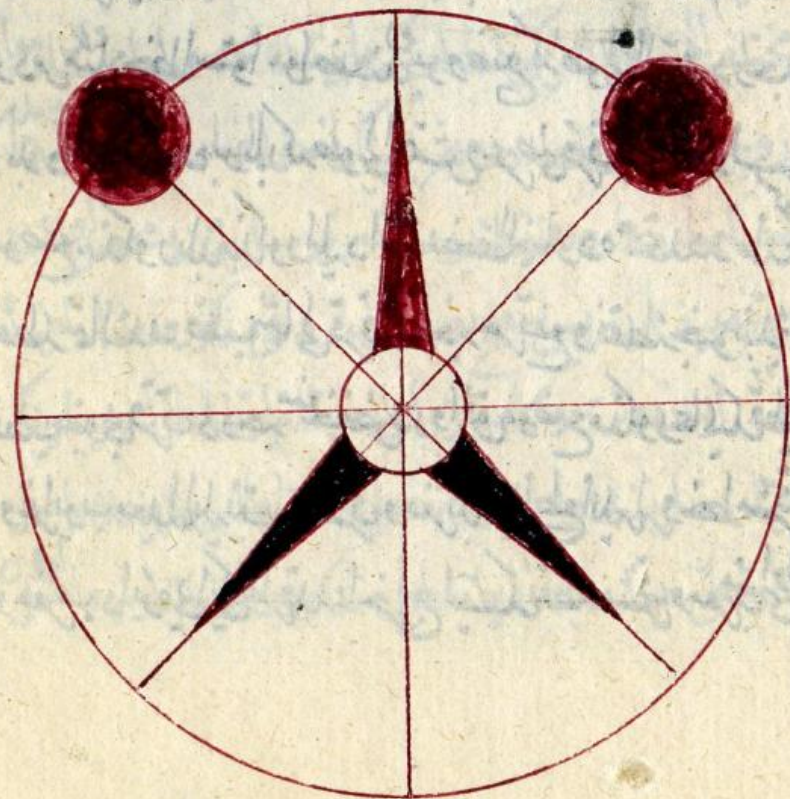
قامت مقیاس ربع قطر دائرة هندی مقدار کردیم که درست
 اولی بومعنا به کتب هیئت تتبع الیدیه ارباب فطنت شاهد لرزد و دخی
 معلوم اوله که بوبابده بر آن امور یک رعایتند که لابد در اول آخر و طبع
 راسی نه دقت و نه غلیظ اوله زیرا اینچا و لور سه ظل راس مخروط بر نحو
 محسوس و لور پس متوسط کرک و بود اثره الیه عمل مناسب اول وقت
 اولد که شمس اول سرطانده اوله زیرا بود اثره الیه عمل که مبنی دکه
 شمس نصف النهار و وصولند مقدم و وصولند صکره مقدمه
 موازی مدار واحدده اوله لکن شمس که خارج مرکز حرکت اولان حرکت
 ذاتیه سی اولد و غنڈ احتمالدر که قبل نصف النهار بر مدارده و بعد مدار
 اخیره اولوب مدخل و مخرج ظل بر اثر اولیه مدی بروقت محتاجد که
 بوتفاوت فاحش اولیه و شمس که حرکت ذاتیه بطلی اوله چو بایامده
 اوج شمس سرطانده و در دخی درجه سنده در حرکت میل اوجه
 یقین اولد که بطلی اولوب تفاوت مذکور محسوس اولر لکن هر ایکی
 درجه که میلری مساوی اوله شمس درجه نکر برنده ایکن مدخل و آخر
 ایکن مخرج یقین اولدند مثلا جواز اندک بکری طقوز دخی درجه سینه
 سرطانده الیچی درجه کی تحقیق فریب کورینور و شمس انقلاب صیفیه
 اولد قدیه هوا صافی اولوب شعاع قوی اولور و دخی لازمدر که دخول
 و خروج ظل و قنده شمس فقدره ایکی اوج نیره مقداری مرتفع کرک
 زیرا افق اوزرنده اولد قدیه ظل پریشا اولو. مدخل و مخرج بر نحو معلوم

و دخی نصف النهار قریب اولیه زیرا بود وقتده ظلك تقلص و انتفا
 بطی اولور امدی بوشروطه رعایت اولوب دائرة و مقیاس وضع
 اولد قدین صکره نصف النهار شمس که مرکز مقدم طرف ظلك
 جانب مغربین محیط دائرة به وصولند مترصد اولوب هماغه اول
 وقت که ظل و اصل اوله عرض ظلی تنصیف ایدوب اوزرینه نشا الیه
 و نصف النهار دن صکره ظلك جانب مشرق دن خروج مترصد
 اولوب حیث دخولده ایدیک کی نشان الیه بعده ایکن نشا مابینند
 واقع اولان ایکن قوسک برین تنصیف ایدوب منتصفند مرکز
 و مرکز دن قوس اخره بر خط مستقیم اخراج الیه و اسهل طریق بود
 نشان لک مابین خط مستقیم الیه ایصال الیه بعده پای پرکاری
 مدخله وضع ایدوب پرکاری فتح الیه یا پرکاری مدخله وضع ایدوب
 پرکاری فتح الیه یا پرکاری طرف اخری مخرج اوزرینه واقع اولوب
 فتحه بردائرة رسم ایدوب ینه بو فتحه پای پرکاری مخرج قیوب
 طرف اخری مدخله واقع اولد قدیه بردائرة دخی رسم ایدوب
 ایکه دائرة بقا طعلری نقطه لریکه مابینلری خط مستقیم الیه
 ایصال اولن خط نصف النهار حاصل اولور که دائرة افق الیه
 دائرة نصف النهار مابیننده مشترکد چون دائرة مذکوره افقه
 موازی اولد یچون افق منزله سنده در خط مذکور دخی ایکی طرف
 اخراج اولدند نقطه جنوب و شمال منتهی اولور خط مذکوره

خط نصف النهار و محیط ایل تقاطع ایندوکی نقطه لک جنوب
طرفند و واقع اولان نقطه جنوب شمال طرفند و واقع اولان
نقطه شمال استویه اولندی و خط مذکور دایره نصف النهار
سطحند و واقع در دایره بود که یکی طرفه واقع اولان ظل لک مساوی
زیرا هر یکی بر دایره یک نصف قطر مساوی ویدر مساوی اولان ظل لک
ارتفاع لری دخی مساوی ویدر کذلک تمام ارتفاع لری یک جیلری مساوی
و جیبین مذکورین یکی خطند عبارتند که استقامت ظلین آورده
مرکز مقیاسدن چینه لری زیر ظلین که هر یکی دایره افق ایل دایره
ارتفاع لری یک مابینند مشترک خطین مذکورین دخی بویه در
و بوا یکی خطک نهایت لری تمام ارتفاع لری یک مسقط حجر لری یعنی
جیلرینه و اصل اولور و نهایت لری یک مابینند و اصل اولان خط
مستقیم مدار شمسی بر و ترینه که مدار مذکور یک متساوی الی ارتفاع
و مختلف الجہات اولان یکی نقطه لری یک مابینند محصور اوله مساوی موازی
در و چون بوا یکی نقطه دن هر یک نصف النهار دن بقدر مساوی
نصف النهار مدار دن نقطتین مذکورین مابینند محصور اولان
قوسی تنصیف ایدر پس سطح نصف النهار دخی مذکور نقطه لری مابینند
محصور اولان و تری و اکا موازی اولوب تمام ارتفاع لری جیلرینیک
نهایت لری مابینند و اصل اولان خطی و زاس ظلین مابینند و اصل
اولان خطی تنصیف ایدر زیر خطین مذکورین و نهایت لری و اصل

خطین بر مثلث و ظلین و زاس ظلین مابینند و اصل اولان خط
بر مثلث دخی حاصل اولور که یکی مثلث قاعده لری موازی و زاویه
رأس لری متساوی اولوب هر یکی متساوی الساقیند امدی
نصف النهار زاس ظلین مابینند محصور اولان خطی تنصیف ایدر
بر خط که بو خطک متصفند و مرکز مقیاسه مرور ایلین البتہ نصف
النهار سطحند و واقع اولور و هو المطلوب و خط نصف النهار سوم
اولد قد نصکر خط نصف النهار اوزرینه عمود مرکز دایره به مرور ایدر
بر خط دخی دسم ایدر که اکا خط مشرق و مغرب و خط اعتدالین
دخی دیر لری و خط استوا دخی دیر لری زیر امدار اتی تنصیف ایدر و
استوانک افقین لری سندن در و بو خط خط استوا افقینک سطحی ایل
سطح دایره افق مابینند فصل مشترک در دیو تو هم ایدر لری بو هم
خط در زیر طول مساوی اولان بلادک دایره نصف النهار لری
بر در مثل خط استوا مواضع دن بر وضع که طولی التمثیل درجه
و بلاد شمالیه دن بر بلاد که طولی التمثیل و عرضی فرق درجه اول
موضع مذکور بلاد مذکور ایل دایره نصف النهار دخی متحد در بلاد
نقطه شمالند قطب شمالی فرق درجه مرتفع و نقطه جنوبند
قطب جنوبی فرق درجه مستخفض در و افق موضع مذکور عا یکد قطب
او غریب معدل ایل نقطه مشرق و مغرب تقاطع ایدر لری و خط مشرق
و مغرب دایره بی یکی طرفند اخرج اینسک نقطه مشرق و مغرب ایل

افق موضع مذکور تنصیف ایدر قطب شمالی طرفند اولانی ظاهر
 و قطب جنوبی طرفند اولانی خفی پس سطح افقی مابینند واقع اول
 قوسین مذکورینک سطحی مابینند فصل مشترک اولور کد لک
 افق بلدک سطحی جنوبی و شمالی به تقسیم و تنصیف اید و سطح
 مابینند فصل مشترک اولور و موضع مذکور و بلد مذکور اول
 سمتی افقینک تقاطع آیند و کی نقطه ده تقاطع ایدر مرکز
 مرکز عالمه او غرایس دایره ده مرسوم اول خط مشرق و مغرب
 واقع اولور و دخی معلوم اول که اگر مدخل و مخرج ظل ایدر محیط دایره
 یکی مساوی قسمه منقسم اولور ایسه مدخل و مخرج مابین خط
 ایدر ایصال اینسک بوجه خط مشرق و مغرب اولور و بوجه خط اوزرینه
 عمود و خط دخی مساوی و لسنه خط نصف النهار اولوب بواکی ایدر
 دایره مذکوره دورت مساوی قسمه منقسم اولور

بعد از تقسیم مساوی قسمه تقسیم ایدر لرنکه محیط دایره
 اوزرینه واقع اول خطوط ظل در مقادیر سموت معلوم اولور زیرا
 مشرق ایدر خط ظل مابینند واقع اول اقسام سمت اولور و دخی
 معلوم اول که بورد سالیهی ترتیبیدن مقصود اصل معرفت قبله و وقت
 صلوات امدی اول سمت قبله بی بیان ایدر لرنکه تاکه سامر بلادک
 سمتی دخی بواکیا مسا معلوم اول سمت قبله اول نقطه ده عبارتند که
 سمت راس بلد مفروض و سمت راس مکه به مرور ایدر دایره سمتی
 اقواله تقاطعند حاصل اولور و بر خط که مرکز افق و نقطه مفروضه
 مذکور مابینند و اصل اول خط سمت قبله سمتیه اولور و بوجه خط
 اساس محراب اند اوزرینه وضع اولنا قوسک سهمی اولور پس مصالحی خط
 مذکور یکی یا غنیک مابینند الوب اوزرینه سجده اینسه بردایره
 محیطه سجده ایتمش اولور که بسیط عرض اوزرینه مرسوم اولوب
 موضع سجده به و مابین القدمینه و وسط کعبه به مرور ایتمش اولور
 یا خود بر خط استقبال ایتمش اولور که وسط کعبه مکرره در خروج
 ایدوب نقطه سمت راس مکه منتهی اولش اولور و کعبه نکند و ایستقبا
 ایتمش اولور بومعنا به که مصیله نک نظرند خارج اولان خط
 کعبه به واقع اولور نه یکم بعضی بویله توهم آیند یلر زیرا که مکه نک افق
 مصیله نک افقند عرض بلد مقداری استاغده واقع اولسدر آمد مصیله نک
 نظرند خروج ایدر خط مذکور خط سابقه مسا اولور و تقن

مسامت اولور

و بلدك سمت قبله سی دائرة افتقد بر قوسه که در اثره سمتیه مذکوره
 افق بلد ایل تقاطعی نقطه سی ایل نقاط اربعه که نقطه مشرق و مغرب
 و جنوب و شمال در مابینند محصور اول و بوقوسه قوس انحراف سمتیه
 اولو که مصلی مذکور نقاط اربعه بر بدنه بر قوس مقدار می مخفف
 اولی و اجیده که تا قبله به متوجه اولی اوله امدی بر موضع که اند
 دائرة سمتیه مذکوره متعین اولیه اند قوس انحراف تصور اول جنوب
 سمت قبله متعین اولی از مثلاً بر موضع مکرمه ایل طول و عرض
 مساوی اولوب مقاطر اولیه بر موضع مکرمه سمت راسته و دایره غیر
 متناهیه مروراید و دائرة سمت متعین اولی مسئله مذکوره به
 فک مستغری یا تند در حتی علماء فرج دیدی که قبله سی اسهل اولان وضع
 مکرمه مکرمه به مقاطر اولان موضع در و اشکل اولان موضع عرض
 تسعینده خسوف و کسوفی رصد اولی مسئله سمت قبله معلوم اولی
 ممکنه بیانی بود که مکرمه افتقد به بر خسوف و کسوفی تعیین
 ایده لوم مثلاً مکرمه نک نصف النهاریه وصولدن اون عتاق مقدم فخر مخفف
 اوله جوق اولیه عرض تسعینده شمس دن ارتفاع الوب اون ساعت
 مروراید چکه مکث ایده لرو بو وقت معلوم اولور که شمس مکث
 نصف النهاری تجا و زانیت در زانیت مقابله در و بو وقت
 بر مقیاس نصب ایدوب مقیاسک ظلی سمت قبله به سمت اولور
 زیر مکرمه نک نصف النهاری عرض تسعینده دائرة ارتفاعه منطبق اولور

زیرا

نقشه

زیرا الکی سی مرکز شمس و معدل لک قطب لریه مروراید و عام انحراف
 اول فوسدن که قوس انحراف ایل نصف اربعه نک بر مابینند محصور
 اوله و دخی معلوم اوله که استخراج سمت قبله اوله هم اوله مکرمه
 طول و عرضین بلد در که جز آن خالدا دن طوی **درجه**
 دقیقه در **و عرضی کا درجه** دقیقه در و سمت قبله به مطلوب
 اولان بلد در دخی طول عرضین معلوم قبله که سکر احتمال خالی
 دکلدر زیر یا مساوی فی الطول یا مخالف فی الطول مساوی فی
 اولدقه مکرمه نک عرضی جوق اولی و اولی و اولی و اولی جوق اولی
 و اولی مخالف فی الطول اولدقه دخی مکرمه نک طوی جوق اولی و اولی و اولی
 مفروضه نک طوی جوق اولی و اولی و اولی و اولی جوق اولی و اولی
 اولی و اولی مکرمه نک عرضی جوق اولی و اولی و اولی و اولی جوق اولی
 و اولی اگر نقطه طول مساوی اولور سه مکرمه ایل بلد که دائرة
 نصف النهار سمت راسته مروراید و اول بلد که قبله به خط نصف
 النهار از رینه واقع اولور بلد عرضی جوق اولور سه نقطه جنوب
 مکرمه نک عرضی جوق اولور سه نقطه شماله واقع اولور و اگر نقطه عرض
 مساوی اولور لر اسیه مکرمه مکرمه مفروض مدار واحد تختند واقع اولور
 اگر طول بلد مکرمه دن از اولور سه بلد که مشرقا عند الدن جانب یسار
 بر نقطه و اگر طول بلد طول مکرمه دن جوق اولور سه بلد که مغربا عند الدن
 جانب یمنه بر نقطه سمت قبله اولور بو نقطه لری تعیین نک طوی قریب

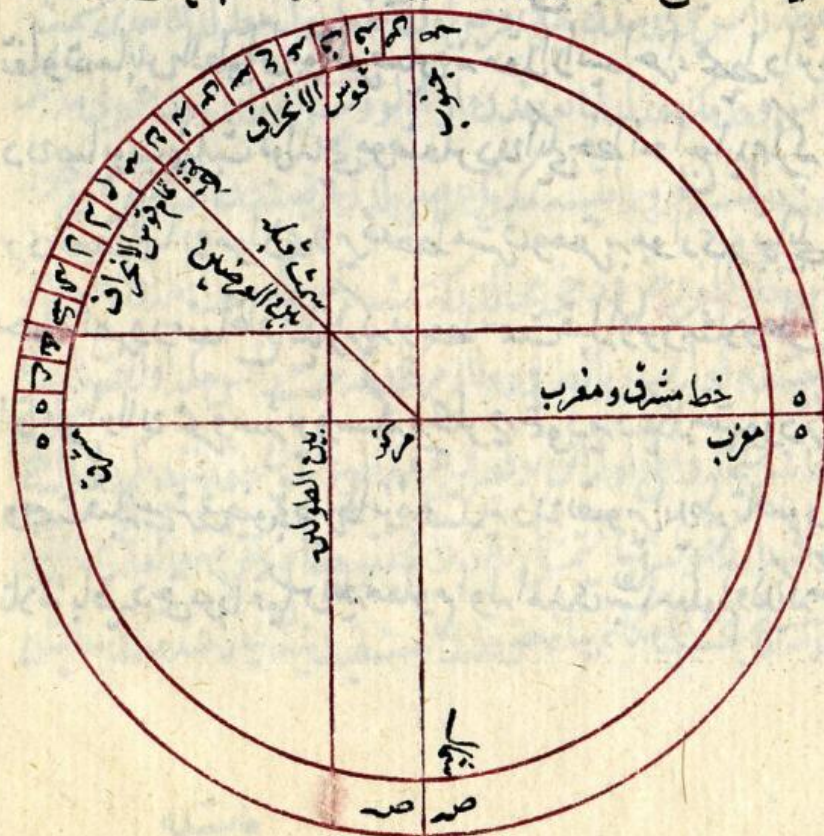
اولور

ع

بعضی در خصوص حکم کوشیار مؤلفانند بر قاج موضع بود بطول
 اندیکه بوضوح در سمت قبله خط مشرق و مغرب او زین واقع اولوب
 اگر طول مکه طول بلد در جنوب اولور سه نقطه مشرق و اگر طول مکه طول
 بلد در از اولور سه نقطه مغرب سمت قبله اولور دیدی و نظر کنیکه
 اولد که بوضوح در مکه و بلد اثره اول سمونده متحد اولد صاحب
 بیاء اندیکه وزره بوضوح باطل و خطا فاحش در زیر طول و عرض
 اولد غندن ناشی مکه و بلد اول سمونلری مدار مذکور ایله بری برینه
 مغایر نقطه لیده تماس ایله در زیر امده اول سمونلری ایله تقاطعی مغایر
 نقطه لیده در اول سمونلر بری بری تقاطعی نقطه مشرق و مغرب
 غیر نقطه در پس مکه و بلد خط مشرق و مغرب و متحد اولد و محالدر
 مکه اول سمونی بلد اول سمونی ایله متحد اولد زیرا اثره اول سمون او زین
 نقطه رأس و قدم مکه غیر فرض اولد نقطه لر مکده بعدی سمت
 رأس و قدم مکده بعدی از اولور پس اگر بلد اول سمونی مکه
 سمت رأسه هر و ایستد مکه عرضی بلد عرضی از اولم لازم کلور
 و بهو خلا المفروض و دخی محالدر که سمت رأس مکه بعدی ایله اول سمون بلد
 مابینده اولد پس بالضروره لازم کلید که سمت رأس مکه اول سمون بلد
 جانب شماله واقع اولد لکن بوقی ربع مقطوع ایچو عقد اندیکه رساله
 کوشیار قولنه بنا ایتمل ایدم زیرا تحقیق مقامه کثره سوانفد مجال بودی
 الحمد لله بحسب الامکان بیاء حق قلند مستفیدیند نیاز مندر که رسالتین

مابینده بوباید واقع اولان مخالفه نظر ایدوب بوقی تشبیح ایتموب
 دعا خیر ایله یاد ایده لر و اگر مکه نکل طولی بلد طولی از اولد بلد
 عرضی مکه عرضی جنوب اولور سه بوبلد نسبت مکه عرضی و جنوبی اولور
 و اگر بلد عرضی مکه عرضی از اولور سه بوبلد نسبت مکه عرضی
 اولور و اگر مکه نکل طولی بلد طولی جنوب اولوب بلد عرضی مکه عرضی
 جنوب اولور سه بوبلد نسبت مکه عرضی و جنوبی اولور و اگر بلد عرضی
 مکه عرضی از اولور سه بوبلد نسبت مکه عرضی شمالی اولور و بیان
 اولان سکر احتمال ایکی اولدیکه غیر صورتلر در قوس اخراج بلکه
 احتیاج وارد علی الخصوص دورت اخیر صورتلر در زیر امده و
 بلد اول سمونده محالدر بر مدار تختنده اولور لرا مدهی اقسام
 نمایند ایکی اولدیکه فاصلر ک سمت قبله لری معلوم اولدی و طول عرضی
 مخالف اولان دورت صورت ایچو استخراج قبله نکل طریقی اولد که
 تفاوت مابین الطولین و العرضین نه مقدار ایسه اجزاء محیط دایره
 در صایوب نهایت بولدی موعی موعی ایکی خط اخراج ایده لر که
 بری نصف النهار موازی و بری خط مشرق و مغرب موازی و بواکی
 خط بالضروره تقاطع ایدر لر که بو خط سمت قبله اولور مثلاً وطن
 اقامت اولان محروسه برو سه که زیچلر عمودیه دیکه مشهور در
 سمت قبله شرقی جنوبی در دایره هندیه در تصویر ایدلم تا صور
 ثلاثه باقیه دخی بوکا فیاس ایله معلوم اولد امدی بیاس معلوم اولدیکه مکه

مکرمه نکر ساحل بحر در طولی **درجه ۲۰** دقیقه در عرضی **درجه ۲۰** دقیقه
درجه ۲۰ دقیقه در عرضی و بر سر نکر ساحل بحر در طولی **درجه ۲۰** دقیقه در عرضی
 و مابین الطولین **درجه ۲۰** دقیقه و مابین العرضین **درجه ۲۰** دقیقه
درجه ۲۰ دقیقه در آمدی محیط دایره در نقطه جنوب و شمال که ابتدا
 ایدوب مشرق جانبی باشد تفاوت مابین الطولین مقداری اجزا تعداد
 ایدوب نهایتین که مابین خط مستقیم الیه اتصال الی یک بعد نقطه
 مشرق و مغرب است ابتدا ایدوب جنوب جانبی تفاوت مابین العرضین
 مقداری اجزا صایوب نهایتین که مابین خط مستقیم الیه اتصال
 الی یک بواکی خط البتّه بر نقطه ده تقاطع ایدوب مرکز دایره در نقطه
 تقاطعه و اندک محیط دایره به بر خط اخراج آیند که بو خط سمت
 قبله واقع و لو رو بو خط محیط الیه تقاطعی نقطه سیه نقطه جنوب
 مایشتند واقع اولان قوس جانبی آفرینند انحراف در برین صورت

قوس

و دخی معلوم اوله که طولی مایشتند و عرضی مایشتند و تفاضل آن دو صورته
 استخراج قبله ایچون بر یکی اسان طریق وارد رانی دخی بیانه ایدوب
 اول منطقه البروج و یک ایکی جزوه که نصف النهار مکه به کلد که سمت راس
 مکه به کله لرا نلری تعیین قیله لکه بری جوز انک سکرخی درجه سیدر
 و بری سر طانک ۳۴ نخی درجه سیدر زیر ابوا یکی جزوه که میلری مکه مکرمه
 عرضنه مسا ویدر بعد مکه و بلد کر طولی مایشتند اولان تفاوتی معلوم
 ایدوب هر اود بش درجه بی بر ساعت و باقی درجه نکر هر بر بند
 دورت دقیقه اعتبار ایدوب هر هر نه حاصل اولور سه نصف النهار بلد
 بعد کر ساعت و دقیقه سی اولورانی حفظ ایدوب لریس اگر بلد کر طولی از
 ایسه نصف النهار درن مقدم مکه نکر طولی از ایسه نصف النهار درن صکر
 شمس کار تقاعین رصد ایدوب طول بلد از اولور سه شمس نصف النهار
 کلکه عدد محفوظ مقداری فالده مکه نکر طولی از اولور ایسه شمس
 نصف النهار درن عدد محفوظ مقداری یکد که سطح ارض اوزرینه
 بر مقیاس نصب ایدوب لکه وقت مذکورده ظهیر سمت قبله واقع اولور
 یا خود سر طانک یکری یکی درجه طقوز نخی دقیقه سین یا جوز انک
 بدی درجه و یکری بر نخی دقیقه سین عرض بلد ایچون موضوع اولان
 اسطرلابک منطقه برو جند تعیین ایدوب خط نصف النهار اوزرینه
 وضع آیند کد نمکره هر راس الجدی اجزاء حجره اوزرینه نشان ایدوب
 بعده غنکونی مابین الطولین درجه لری مقداری اجزاء حجره موضع

مریدین بلد طوی چوقا ایسه مغرب طرفه مکه نکر طوی چوقا ایسه
 مشرق طرفه اجزا صایوب حرکت ایندور و لیس نظر ایدیه که مقدما
 نصف النهار اوزرینه وضع اولنا جزو لمقنطرات ارتفاع قاجی
 مقنطره اوزرینه واقع و لیس با شرقی با غربی انی حفظ ایدیه که شمس
 اول مقدار ارتفاع بالغ اولدوغین رصد ایدیه معلوم قیلوب سطح ارض
 اوزره بر مقیاس نصب ایدیه که شمس ارتفاع مذکوره بالغ اولدوقده ظله
 سمت قبلیه واقع اولور و الله تعالی علم و صلوات خمسینک و فاتح دخی بی
 ایدیه چون دائرة هندی ده خط نصف النهار رسم اولمسه مناسبت
 اولان اول وقت ظهر در اولانی بیانه ایدیه لم معلوم اولدیه که اول وقت
 ظهر ده ائمّه عابدینده اختلاف یوقدر زیر اول وقت ظهر حله عندیه
 زوالد نصکره در و گوید دقیقه یعنی ظل مقیاس خط نصف النهار د
 میل شروع ایلدیه و اگر ظل معدوم اولدی ایسه حد و نه باشد اولدوقده
 اول وقت ظهر اولور و ظل طرف مغرب متناقص اولدیه که نصف النهار
 کلوب نزایده با سلم در اول اولن ظله فی زوال التسمیه اولور و آخر وقت
 ظهر ائمّه حجاز عندیه ظل مقیاس بر کند و مثلنج اولدیه که فی زوال یوق
 ایسه و فی زوالدن غیری بر کند و مثلنج اولدیه که فی زوال وار ایسه
 بو وقت آخر ظهر در کذلک حسن روایتند امام اعظم عندیه و امام
 محمد و امام ابو یوسف و امام شافعی عندینده رحمهم الله و ائمّه عابدینده
 ظل مقیاس یکی کند و مثلنج اولدیه فی زوال یوق ایسه و فی زوالدن غیری

کند

کند و مثلنج اولدیه بو وقت آخر ظهر در کذلک امام محمد روایتند امام اعظم عندیه
 و امام مالک فوج دخی بودر و اول وقت عصر علی کلا المذهبین آخر وقت ظهر در
 لکن اسد بر عمر و امام اعظم در وایتی اوزره و امام شافعی در بر روایتند
 مقیاس کطلی فی زوالدن غیری بر مثل اولدوقده وقت ظهر خروج ابدوب وقت عصر
 داخل اولور تا یکی مثلنج مثل اولنج پس ظهر و عصر مابیننده وقت ممل اولور لازم
 اولور فجر و ظهر مابیننده اولدوغی کی و امام مالک عندیه مقیاس کطلی فی زوالدن
 غیری بر مثلنج اولدوقده وقت عصر داخل اولور بعد سوی فی الزوال یکی مثلنج و فجر
 ظهر و عصر نه جمیعاً و قیدر و امام مالک در وایت دخی یوقدر که ظل مقیاس
 سوی فی الزوال بر مثل اولدوقده وقت عصر داخل اولور لکن وقت ظهر خروج ابدوب
 تادورت رکعت نماز قلمق حکم اولور وقت مرور ایدنج و آخر وقت عصر وقت غروب
 شمس بالاتفاق لکن صحیح الرده غروبده متعین اولان قرص شمس تحت الافاق غائب
 اولمسه و خلال جبال و عمرانده رؤس جبالدن اثر شعاع شمس قائمه سیدر ناکه
 جانب مشرق دقت ظلمت استقبال ایلیمه و آخر وقت مغرب امام اعظم و امامینده
 شفق غائب اولدوغی و قیدر امام شافعی دخی قول قدیمی بودر لکن قول جدیدی
 اولدیه که شفق غائب اولدوقده نصکره اقتتاح بکیر بده مقدم اولان شرط متلا
 وصور و سرعوره و استقبال قبله و اذان و اقامت کی رعایت اولنوب بش رکعت نماز
 قیلد حق قدر وقت مرور دند نصکره آخر وقت مغرب در و شفق ظهر امام شافعی
 و امام ابی یوسف و امام محمد عندینده حمر بده حمر بده نصکره حادث اولان صفره بیاض
 دکلدر کذلک امام مالک و حمر فی عندیه بویله در و امام احمد در بر روایتند دخی بویله در
 و بر روایتند صحرا ده اعتبار حمره و عمرانده بیاض در و امام اعظم عندینده حمر بده
 صکره افورده معتبر اولان بیاض شفق در و اول وقت عشا اگر شفق بولنان
 مواضعه ایسه شفق غائب اولدوغی و قیدر و اگر شفق بولنیا مواضعه ایسه
 اول مواضعه قریب بر موضوع شفق غائب اولدوغی وقت مرور ایدیدک نصکره در
 و آخر وقت عشا فجر صادق ظهوری و قیدر و اول وقت فجر صادق صادق ظهوری
 و قیدر و شمس طلوع ایدنج ممتد اولور و امام اعظم عندیه افضل اولان صلوة صبح

اسفار وظهره ايام صيفه تاخير و ايام شتاده تعجل وعصره غيم
 اولدقه تاخير و غير اولدقه تعجل و صلوٰه مغربيه تعجل وعشاده غيم
 اولدقه ثلث ليله تاخير غير اولدقه تعجل و وتره اخر ليله تاخير
 اگر او يقودن اخر ليله او يا مغرب يقيني و ارايسه و امام شافعي عنده
 افضل اولان هر وقتك اوليد و امام مالك عنده مستحب اولان
 ظهرى تاخير در تاظر بر ذراع اولنج و عصرى براز و جوق تاخير و شيعه
 ظهر و عصر ك وقتى بر در بشرط آنكه ظهر مقدم اوله لكن زواله انصره
 ظهر ادا اوله جوق قدر وقت مخصوصه و قبل الغروب عصر ادا اوله جوق
 قدر وقت عصر مخصوصه و بوايكى وقت مايننده اوله مشترك
 مغرب و عشانه وقتى دخی بر در بشرط آنكه مغرب مقدم اوله لكن غروب
 صكره صلوٰه مغرب ادا اوله جوق قدر وقت عشايه مخصوصه و بولر
 عنده اخر وقت نصف الليله و دخی شيعه عنده ظهر احو
 افضل اولان وقت هر شيك ظلى كنده و مثانجه اولدقه در و عصر احو
 هر شيك ظلى اكي مثانجه اولدقه در و صبح و مغرب احو افضل اولان
 اول وقت و غنا احو شفق غائب اولدقه در هذا اخرها اردنا
 براده في هذه الرسالة نقلت الرسالة من السواد الى البياض بعون الله
 الملك الفياض من النسخة التي كتب من نسخة المصنف الفقير الى رحمة ربه القدير
 احمد الشيرينخواجه اسحاق افندي وكان وقتئذ مدرسا بمدرسة المحرم
 غازی خداوندگار عليه الرحمة والفخر في اواخر جمادى الاخرى سنة ١٢٨٥
 من جملة علماء القرن الشريف صلى الله عليه وسلم تسليما لغيره الذين هم و صحبه و اجمعين

در این کتاب
 از نسخه
 کتبه
 در شهر
 تبریز
 در روز
 پنجشنبه
 ۱۲۸۵
 در ماه
 جمادى
 الاخرى
 در سال
 ۱۲۸۵